

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ תצוה, פ' זכור, י"א אדר, ה'תשל"ה

חלק א – יוצא לאור לש"פ ויקרא, פ' זכור, ט' אדר-שני, ה'תשפ"ב

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתיים לבריאה

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ויקרא, פ' זכור, ט' אדר-שני הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק מהתוועדות ש"פ תצוה, פ' זכור, י"א אדר ה'תשל"ה, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ד' אדר שני, ה'תשפ"ב,
שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2022 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5782 • 2022

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס "ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת ש"פ תצוה, פ' זכור, י"א אדר, ה'תשל"ה.

בלתי מוגה

א. יום הש"ק זה נקרא בשם "שבת פרשת זכור", ע"ש קריאת הפרשה בתורה שמתחילה בתיבת "זכור".

ואע"פ שלפני קריאת פרשת זכור ישנה הקריאה של פרשת תצוה, שלכאורה היא עיקר הקריאה, שבה קורין שבעה קרואים, ואילו פרשת זכור היא הקריאה ד"מפטיר", שהיא סיום הקריאה, ונתתקנה רק מפני גזירת המלכות¹ [אלא שבדרך כלל המפטיר הוא סיום הקריאה שלפנ"ז, ואילו כאן קורין במפטיר פרשה נוספת], מ"מ, השם שבו נקרא יום השבת [כידוע תורת הבעש"ט², הרב המגיד³ ורבינו הזקן⁴ ש"שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש" הוא השרש והחיות והקיום של הדבר הנקרא בשם זה] הוא ע"ש הקריאה דפרשת זכור דוקא.

וישנו ענין מיוחד בקריאת פרשת זכור לגבי קריאת התורה דכל השנה כולה — שחיובה מן התורה, ולא כמו התקנה דקריאת התורה שבכל השנה, כדלקמן.

ב. ויש להעיר — בתור מאמר המוסגר — שענין שהוא מצד תקנת חכמים אינו באופן של חלישות לגבי ענין שהוא מן התורה (כפי שנראה לכאורה מהחילוקים בנוגע לשכר ועונש):

ידוע מ"ש הרמב"ם בהקדמתו לספרו יד החזקה: "כל המצוות שניתנו לו למשה בסיני בפירושן ניתנו, שנאמר⁵ ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה, תורה, זו תורה שבכתב, והמצוה, זו פירושה, וצונו לעשות התורה על פי המצוה, ומצוה זו היא הנקראת תורה שבעל פה".

והרי בתושבע"פ נכלל לא רק פירוש המצוות שנאמרו בתושב"כ, אלא גם מצוות (ואפילו תקנות⁶) דרבנן — שכולם ניתנו למשה בסיני.

ובפרט כשמדובר אודות תקנה שנתתקנה (לא בזמן הגלות, מצד טמטום הלבבות כו', אלא) בזמן (וע"י) משה (שקיבל תורה מסיני⁷), כמו התקנה דקריאת התורה, "דתניא וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו

1) ראה שו"ע אדה"ז או"ח וסרפ"ד. וש"נ.

2) כש"ט סק"ד.

3) או"ת ס"ד.

4) תניא שעהויה"א פ"א.

5) משפטים כד, יב.

6) ראה רמב"ם הל' ממרים פ"א ה"ב.

7) אבות רפ"א.

מים⁸, דורשי רשומות אמרו אין מים אלא תורה, שנאמר⁹ הוי כל צמא לכו למים, כיון שהלכו שלשת ימים בלא תורה, נלאו [וע"ד שמצינו בנוגע לרפידים — ששם היתה מלחמת עמלק, כמ"ש¹⁰ "ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים" — ש"רפו ידיהם מדברי תורה"¹¹], עמדו נביאים שביניהם ותיקנו להם שיהו קורין בשבת ומפסיקין באחד בשבת וקורין בשני ומפסיקין שלישי ורביעי וקורין בחמישי ומפסיקין ערב שבת, כדי שלא ילינו ג' ימים בלא תורה¹².

אבל אעפ"כ, יש ענין מיוחד בקריאת פרשת זכור — שעל ידה מקיימים מצות עשה מן התורה: "זכור את אשר עשה לך עמלק"¹³ (משא"כ פרשת שקלים ופרשת החודש, ואפילו פרשת פרה, שיש מחלוקת אם חיובה מן התורה או מדרבנן)¹⁴.

אלא שהחיוב מן התורה דזכירת עמלק אינו מוכרח להיות ע"י קריאת פרשת זכור בתורה בשבת פרשת זכור דוקא [שזהו ענין שנזכר רק בפוסקים ובאחרונים¹⁵, ולא במשנה וגמרא, ששם נזכר רק ע"י קריאת ד' הפרשיות, אבל לא ביחס למצוה דזכירת עמלק]; החיוב הוא שצריך לקיים מצוה זו (לכל-הפחות) פעם אחת במשך השנה,

אבל ענין זה ישנו גם בכל יום, כמ"ש רבינו הזקן בשו"ע¹⁶ בנוגע לכמה זכירות ש"טוב לזכרן אצל קריאת שמע" [בברכות ק"ש, כפי שמבאר רבינו הזקן בתניא¹⁷ הטעם ש"קראו אותן ברכות ק"ש", "דלכאורה אין להם שייכות כלל עם קריאת שמע, כמ"ש הרשב"א ושאר פוסקים", אלא ש"הן הכנה לקיום הק"ש"¹⁸], כך, שבשבת זכור גופא, הנה עוד לפני הקריאה בתורה פרשת זכור שהיא בין שחרית למוסף, ישנו כבר הענין דזכירת עמלק בברכות ק"ש; ונוסף על הזכירה ע"י כוונה במחשבה, ישנה גם הזכירה בדיבור, כנהוג בכ"מ (וכן הוא מנהג חב"ד) לומר בכל יום "שש זכירות", שהביאם רבינו הזקן בסידורו השוה לכל נפש.

[ולהעיר מהחילוקים שמצינו באופן קיום המצוות — אם זוהי מצוה שמקיימים פעם אחת, או מצוה שקיומה במשך זמן ארוך, ובזה

14 ראה שו"ע או"ח סוסתרפ"ה, ובני"כ.

15 ראה אנציק' תלמודית ערך ארבע

פרשיות (כרך ב' ע' קסו). ערך זכירת מעשה

עמלק ס"ב (כרך יב' ע' ריט ואילך). וש"נ.

16 או"ח ס"ס ס"ד.

17 פמ"ט.

18 שם פי"ב.

8 בשלח טו, כב.

9 ישעי' נה, א.

10 בשלח יז, ח.

11 ראה סנהדרין קו, סע"א ובפרש"י. וש"נ. מכילתא ויל"ש עה"פ.

12 ב"ק פב, א. וראה גם תו"מ חס"ו ע'

27 בשוה"ג הא'. וש"נ.

13 תצא כה, יז.

גופא — אם החיוב הוא על כל רגע ורגע, או שאפשר לקיים את המצוה במשך כל זמן זה, אבל כשמקיים אותה בהתחלת הזמן, כבר יצא י"ח, ולא יתוסף בקיום המצוה אם יעשה אותה פעם נוספת.

ולדוגמא: במצות לולב — "מדאגבהי נפק ביי"י¹⁹. ואף שמנהגן של אנשי (יקירי) ירושלים שהיו אוחזים הלולב במשך כל היום²⁰, הרי לא ניתוסף עי"ז בקיום המצוה, שלכן לא היו מברכים עליו פעם נוספת. אמנם, במצות תפילין — כל היום מצוותן כו', שלכן אם הסיח דעתו כו', צריך לחזור ולברך עליהם²¹. ועד למצות תלמוד תורה, שחיובה בכל רגע ורגע [ועד להבהלה והפחדה וחומר העונש שמצינו בגמרא במסכת סנהדרין²² (והובא בתניא בתחלתו) בנוגע ל"כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, שעלו דרשו רז"ל וכו'"], אלא שמ"מ אין מברכים פעם נוספת, כיון שהברכה שבהתחלת היום קאי על הלימוד במשך כל היום²³.

ג. ויש לבאר תוכן המצוה ד"זכור את אשר עשה לך עמלק":

ידוע שענינו של עמלק הוא²⁴ — חוצפה ללא טעם, מלכותא בלא תגא²⁵, כי, ההתנגדות של עמלק לבנ"י לא היתה ע"פ טעם ודעת, "שהרי ישראל לא באו להלחם אתו (כמו שבעה עממין שאמרו עלינו הם באים לכלותינו לירש את ארצנו²⁶) . . רק הוא מעצמו ומאליו בא לעורר מלחמת חנם, מפני גדולתן של ישראל והאותות והמופתים (דיציאת מצרים וקריעת ים סוף), שלא הי' יכול לסבול כו'²⁷.

ולמרות שלא היו לו מעלות מיוחדות, גבורה או עושר וכו', אלא הי' שפל ונבזה, לא רק בעיני אחרים, אלא גם בעיני עצמו כו' — העיז לבוא ולהלחם עם בנ"י, שזהו ענין שאינו ע"פ טעם ודעת כלל.

ולכאורה אינו מובן: למה צריך להזהיר כ"כ מפני עמלק, שזהו ה"שטורעם" ד"זכור את אשר עשה לך עמלק"? — בשלמא בנוגע לשאר האומות שההתנגדות שלהם היא ע"פ שכל, יש צורך להזהיר שאם יבוא מישוהו ויטען כך כך, אין להתפעל ממנו, אלא להשיב לו כך וכך; אבל מה הצורך להזהיר כ"כ על ההתנגדות של עמלק, בה בשעה שזהו ענין שאין לו מקום בשכל?

23) ראה שו"ע אדה"ז שם סמ"ז ס"ז. וש"נ.

24) ראה ד"ה זכור דש"פ תצוה, פ' זכור תשח"י (תור"מ ע' 87 ואילך). וש"נ.

25) ראה סנהדרין קה, סע"א.

26) פרש"י בשלח טו, טו.

27) תור"א תצוה פג, סע"א ואילך.

19) סוכה מב, רע"א. תוס' שם מה, ב.

20) שם מא, סע"ב (וראה שם לו, א).

וראה גם תור"מ חלו"ו ע' 241 ואילך. וש"נ.

21) ראה שו"ע אדה"ז אור"ח סכ"ה סכ"ט.

וש"נ.

22) צט, סע"א.

ד. אך הענין הוא — כמבואר בחסידות²⁴ בפירוש הכתוב²⁸ "ראשית גוים עמלק", שעמלק הוא השרש וההתחלה של כל הגוים, שענינם בעבודת האדם הם כל שבע המדות הרעות כו'.

ובפרטיות יותר — שפעולתו של עמלק היא "אשר קרך"²⁹, "לשון קור וחום, צננך והפשירך מרתיחתך, שהיו העובדי כוכבים יראים להלחם בכס, ובא זה והתחיל והראה מקום לאחרים. משל לאמבטי רותחת שאין כל ברי' יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד קפץ וירד לתוכה, אע"פ שנכוה, הקרה אותה בפני אחרים"³⁰, היינו, שאין זו "אמבטי רותחת" כל כך; "אן התפעלות"! ... ובגלל זה היו אצל בני" כל המלחמות שלאח"ז, תמורת זה שבתחילה הי' מעמד ומצב ש"אז נבהלו אלופי אדום וגו"³¹, "תפול עליהם אימתה — על הרחוקים ופחד — על הקרובים"³².

ולכן יש ליזהר ביותר שלא ליתן לעמלק נתינת מקום כו', כיון שזהו שרש והתחלה שמזה באים אח"כ כל הענינים הבלתי רצויים כו'.

ולאידך גיסא, מובן גודל העילוי שנעשה ע"י מלחמת עמלק — כמ"ש³³ "וישמע יתרו", ורש"י (בוחר מדברי חז"ל³⁴ ו) מפרש: "מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק", היינו, שכתוצאה ממלחמת עמלק — בא יתרו, שהוא זה שאמר "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים"³⁵, ועד להמבואר בזהר³⁶ שרק לאחר הודאת יתרו הי' יכול להיות הענין דמתן תורה!

ה. ויש להוסיף בזה:

כאשר עמלק קפץ לתוך "אמבטי רותחת" — אזי "נכוה" בעצמו, ועד שלא זו בלבד שלא נתקיימה מחשבתו, אלא אדרבה, שפעל פעולה הפכית — הן בנוגע לגוים, שיתרו הכריז "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים", והן בנוגע לבני", שע"ז נעשה אצלם הענין דמ"ת.

ולמרות כל זה, הנה בהזדמנות הראשונה, חזר להלחם עוד הפעם עם בני", כמ"ש³⁷ "וישמע הכנעני . . יושב הנגב (זה עמלק) . . וילחם בישראל"! ובזה מודגש עוד יותר עד כמה צריכה להיות גודל הזהירות מעמלק, וזוהי גם ההוראה בנוגע לכל זמן וכל מקום: "זכור את אשר

(34) ראה הנסמן בלקו"ש חט"ז ע' 192.

(35) שם, יא.

(36) ח"ב סו, ב ואילך. וראה סה"מ תש"ט

ס"ע 56 ואילך. וראה גם לקו"ש ח"א ע' 74

ואילך. ועוד.

(37) חוקת כא, א (ובפרש"י).

(28) בלק כד, כ.

(29) תצא כה, יח.

(30) פרש"י עה"פ. וראה תנחומא תצא ט.

(31) בשלח טו, טו.

(32) שם, טז ובפרש"י.

(33) ר"פ יתרו.

עשה לך עמלק" — שצריך לדעת שנמצאים בעולם שבו יש קליפת עמלק, חוצפה בלא תגא, ללא שכל וחשבון כו', שגם לאחר שנכונה ונוחל מפלה כו', חוזר ונלחם כו', ולכן צריך להזהר ממנו ביותר.

ו. והעצה לזה היא — כמ"ש³⁸ "ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וגו'":

לכאורה אינו מובן מדוע נאמר "בחר לנו אנשים" — הרי מלחמת עמלק היתה ע"י יהושע, כמ"ש³⁸ "וצא הלחם גו'", לשון יחיד, כיון שמשה עצמו נשאר "על ראש הגבעה"³⁸ והתפלל לה', ולכן נאמר גם "בחר גו'", לשון יחיד; וא"כ, למה נאמר "בחר לנו אנשים"?

ומבואר בתו"א³⁹, "שלכבוש מלחמת עמלק צריכים אנשי משה דוקא", היינו, אנשים שמשדלים ומהדרים בכך שכללות הנהגתם תהי' ע"פ הוראת משה, החל מהענין דלימוד התורה, שעז"נ⁴⁰ "זכרו תורת משה עבדי".

ולהעיר מדיוק הלשון "זכרו גו'", שקשור עם הענין ד"זכור גו'", והיינו, שע"י "זכרו תורת משה" נעשה גם הענין ד"זכור את אשר עשה לך עמלק", — שהוא לא רק הכנה ל"תמחה את זכר עמלק"⁴¹, כמו הכשר מצוה, אלא גם ענין בפ"ע, שלכן, לכמה דעות⁴² גם נשים חייבות ב"זכור גו'", אף שאינן שייכות לציווי "תמחה גו'", כיון שאינן יוצאות למלחמה — וכאמור לעיל (ס"ב) שכללות הענין דמלחמת עמלק היתה "ברפידים", כתוצאה מזה ש"רפו ידיהם מדברי תורה", ומזה מובן שע"י ההתחזקות בלימוד התורה, ובפרט באופן "שתהיו עמלים בתורה"⁴³, הנה ה"עמל" בתורה מבטל את ה"עמל" ד"עמלק", כפי שיבאר לקמן (במאמר).

ונוסף לזה ישנו גם הדיוק "זכרו תורת משה עבדי" — דאף שמדובר אודות לימוד התורה שענינה הבנה והשגה, כמ"ש⁴⁴ "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים", שבשביל זה צריך לעמוד בתנועה של התפשטות והתרחבות כו', שדוקא אז יכול להיות הלימוד כדבעי — יש גם צורך בתנועת הביטול כו', שלכן נאמר "זכרו תורת משה עבדי" דוקא. ודוקא ע"י הביטול ד"משה עבדי" נעשה אמיתית ענין ההתנשאות, ועד להתנשאות עצמית, מלכותא בלא תגא כביכול, שזהו באופן שלמעלה

(38) בשלח יז, ט.

(39) פרשתנו פג, ב.

(40) מלאכי ג, כב. וראה שבת פט, א. (תו"מ חט"ז ע' 109). ש"פ צו, פ' זכור תשי"ז ס"ג (תו"מ חט"ז ע' 130). וש"נ.

(43) תו"כ ופרש"י ר"פ בחוקותי.

(44) ואתחנן ד, ו.

באין ערוך מענין של טעם ודעת — כפי שיהי' בביאת משיח צדקנו, שאז יקויים היעוד "מחה אמחה (נוסף על הציווי "תמחה"⁴¹) את זכר עמלק"⁴⁵, "והיתה לה' המלוכה"⁴⁶, בקרוב ממש.

* * *

ז. נוסף לכך ששבת זכור חל לעולם לפני פורים, כפי שלמדים ממ"ש⁴⁷ "והימים האלה נזכרים ונעשים", "שתהא הזכרתן (בקריאת פרשת זכור) קודם לעשייתן"⁴⁸ (בפורים) — הרי זה גם השבת שלאחרי שבעה באדר:

ענינו של שבעה באדר — כדאיתא בגמרא⁴⁹ ש"בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד (כמובא גם במסכת מגילה⁵⁰). מנין שבשבעה באדר מת, שנאמר .. וכתוב .. הא למדת שבשבעה באדר מת משה. ומנין שבשבעה באדר נולד משה, שנאמר⁵¹ ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום .. מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחודש לחודש, שנאמר⁵² את מספר ימיך אמלא."

ומובן גודל העילוי שבזה — לא רק ביום לידת משה, אלא גם ביום מיתת משה — הן לפי שאז הי' הענין ד"וואת הברכה אשר ברך משה גו"⁵³, ברכות נפלאות לכל בני"י עד סוף על הדורות, כדרשת חז"ל⁵⁴ על הפסוק⁵⁵ "עד הים האחרון", "עד היום האחרון"; והן מצד גודל העילוי דיום הסתלקות של צדיק, שאז נעשה "העלאת מ"נ מכל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו", באופן ש"מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה כו"⁵⁶ (כמבואר באגה"ק⁵⁶).

וביום השבת שלאח"ז ניתוסף בזה עילוי ושלימות באופן ד"ויכולו"⁵⁷, שהו"ע הכליון וענין התענוג כו"⁵⁸.

וכל זה מודגש ביותר בכך שיום השבת שלאחרי שבעה באדר הוא שבת זכור, כאמור לעיל (ס"ו) שהענין ד"זכור גו"⁵⁹ קשור עם הענין ד"זכרו תורת משה עבדי", ענינו של משה רבינו.

45) בשלח שם, יד.	53) ר"פ ברכה.
46) עובדי' בסופו.	54) ספרי ופרש"י.
47) אסתר ט, כח.	55) שם לד, ב.
48) ירושלמי מגילה פ"ג ה"ד.	56) סז"ך-וכ"ח.
49) קידושין לח, א.	57) בראשית ב, א. וראה לקו"ת בהר מא,
50) יג, ב.	א. ובכ"מ.
51) וילך לא, ב.	58) ראה אוה"ת עה"פ (כרך א — מב, ב
52) משפטים כג, כו.	ואילך. כרך ג — תקח, א ואילך).

ח. וענין נוסף בקביעות שנה זו — כמדובר כמ"פ שנוסף על הענינים שישנם בכל השנים, ישנם גם ענינים שבהם יש שינויים מצד קביעות השנה — ששבעה באדר חל ביום השלישי בשבוע:

ענינו המיוחד של יום השלישי בשבוע — שהוכפל בו כי טוב⁵⁹, שענינו "טוב לשמים וטוב לבריות"⁶⁰, והיינו, שלא זו בלבד שישנו הן ענין ד"טוב לשמים" והן הענין ד"טוב לבריות", אלא עוד זאת, ששניהם באים ביחד, כמודגש בכך שכל רגע שייך ליום השלישי שענינו "טוב לשמים וטוב לבריות".

וענין זה קשור במיוחד עם "זכרו תורת משה עבדי" — כי: תורה — נוסף לכך שניתנה מן השמים, הרי ענינה הבנה והשגה, ש"אורייתא מחכמה נפקת"⁶¹, וחכמה היא מקור השכל; וכיחד עם זה נקראת "תורה" — מלשון הוראה, כדאיתא בזהר⁶²: "אמאי איקרי תורה, בגין דאורי", שענינה להורות את המעשה אשר יעשון ואלה אשר לא תעשינה⁶³. ויתירה מזה, ש"כל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם"⁶⁴, והרי ענין השלום הוא חיבור הפכים⁶⁵, שהצורך בזה הוא (לא בעולם האחדות, אלא) דוקא בעולם מלשון העולם⁶⁶, שיש בו ריבוי ענינים (היפך ענין האחדות), ועד לענינים שהם הפכיים זמ"ז, ולכן צריך לפעול בו ענין השלום.

והחילוק שבין ענין החכמה, שעיקרו בנוגע לאדם כפי שהוא בפני עצמו, לענין המעשה (ההוראה שבתורה), שהוא ביחס לדבר הזולת כו', ועד לענין עשיית שלום בעולם — הוא ע"ד החילוק שבין "טוב לשמים" ו"טוב לבריות".

וגם הענין ד"זכור את אשר עשה לך עמלק" קשור עם ב' הענינים ד"טוב לשמים" ו"טוב לבריות" — כיון שהפעולה של עמלק, "אשר קרך"²⁹, היתה הן בנוגע לבני" והן בנוגע לאוה"ע:

בנוגע לבני" — כמובן מהמשך הפרשה ד"ויבוא עמלק"¹⁰ למ"ש לפני" אודות "ריב בני ישראל .. נסותם .. לאמר היש ה' בקרבנו"⁶⁷, כדאיתא במדרש⁶⁸ "משל לאדם שהרכיב בנו על כתפו ויצא לדרך, הי' אותו הבן רואה חפץ ואומר אבא טול חפץ זה ותן לי והוא נותן לו, וכן

(59) ב"ר פ"ד, ו. הובא בפרש"י עה"ת ד, ב.

בראשית א, ז. (64) רמב"ם הל' חנוכה בסופן.

(60) קידושין מ, א. וראה אוה"ת שם לג,

(66) ראה לקו"ת שלח לו, ד. ובכ"מ. (61) זח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ועוד.

(67) בשלח יז, ז.

(68) שמו"ר ספכ"ו — הובא בפרש"י שם, (62) ח"ג נג, ב.

(63) לשון הכתוב — יתרו יח, כ. ויקרא ח.

שני' וכן שלישית, פגעו באדם אחד, אמר לו אותו הבן, ראית את אבא, אמר לו אביו, אינך יודע היכן אני, השליכו מעליו ובא הכלב ונשכו",

ועד להמבואר בתו"א⁶⁹ שענינו של עמלק הוא המחיצה של ברזל שמפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים, שהו"ע גסות הרוח כו', וכן ענין הקרירות בעניני קדושה, שמזה באים אח"כ מדות רעות כו' (וע"ד תורת הבעש"ט⁷⁰ על הפסוק⁷¹ "וסרתם ועבדתם אלהים אחרים", ש"כאשר האדם מפריד את עצמו מהשי"ת, מיד הוא עובד ע"ז כו").

ובנוגע לאוה"ע — כאמור לעיל המשל מ"אמבטי רותחת" ש"הקרה אותה בפני אחרים", "שהיו העובדי כוכבים יראים להלחם בכם, ובא זה והתחיל וכו'".

ט. ובזה ניתוסף עליו ביום השבת שלאח"ז — שהעבודה ד"טוב לשמים וטוב לבריות" היא באופן ש"כל מלאכתך עשוי"⁷²:

ובהקדמה — ש"טוב לשמים" ו"טוב לבריות" הם שני אופני עבודה שונים, ועד שהם הפכיים זמ"ז, ולכל לראש — שהעבודה ד"טוב לשמים" היא באופן דמלמטה למעלה, ואילו העבודה ד"טוב לבריות" היא באופן דמלמעלה למטה (שצריך לירד ממדרגתו ולעסוק עם בריות כו'). ואעפ"כ צריכה להיות העבודה בשני הענינים גם יחד.

ולדוגמא: הנחת תפילין ("טוב לשמים"), והשתדלות בטובת בני ביתו ("טוב לבריות" — ביחס לעבודתו בעצמו),

— כידוע פתגם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, כפי שסופר ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר⁷³, שכשם שהנחת תפילין בכל יום היא מצוה מדאורייתא שחיובה על כל אחד מישראל, כמו"כ יש חיוב גמור על כל אחד מישראל לחשוב ולהשתדל בטובת בני ביתו —

שלאורו הם ענינים הפכיים: הנחת תפילין ענינה שעבוד הלב (תש"י שכנגד הלב) ושעבוד המוח (תש"ר) להקב"ה⁷⁴, ועד לשעבוד באופן היותר נעלה, שנרגש אצלו שאין מציאות אחרת — לא "בריות", וגם לא "שמים"... — מלבד הקב"ה בעצמו; וביחד עם זה אומרים לו שיש הוראה של נשיא שנתפרסמה ע"י נשיא ממלא מקומו שצריך להתעסק גם בענינים שהם טובת בני ביתו כו'.

69 ראה "היום יום" כב טבת. וראה גם

תו"מ — רשימת היומן ס"ע שיג. וש"נ.

70 ראה שו"ע אדה"ז שם סכ"ה סי"א.

71 וש"נ.

69 פרשתנו פג, א ואילך.

70 צוואת הריב"ש סע"ו.

71 עקב יא, טז.

72 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סש"ו סכ"א.

וש"נ.

וכיון שהם ענינים הפכיים, הרי מובן, שההתעסקות בשניהם גם יחד דורשת הכנה והתבוננות כו' באופן של מלאכה שצריך להתייגע בה כו'. אך על זה יש נתינת כח מיום השבת, שבו יש ציווי בשו"ע⁷² ש"יראה אדם . . כאילו כל מלאכתו עשויה" [וכיון שזהו ציווי בתורת אמת, הרי מובן, שגם ענין שהוא רק "כאילו", אינו סתם דמיון של ענינים שאין קשר ביניהם], כך, שגם הענין ד"טוב לשמים וטוב לבריות" הוא באופן ש"כל מלאכתך עשויה".

והיינו, שאין זה באופן של מלאכה הדורשת גיעה כו', אלא שצריך רק להמשיך זאת במעשה בפועל, ע"י נשמה בגוף.

והרי אפילו בנוגע ללימוד התורה מצינו שבידור הספקות כו' יכול להיות ע"י נשמה בגוף דוקא (כמבואר באגה"ק⁷⁵),

— "ולכן באים העליונים לשמוע חידושי תורה מהתחתונים כו'" (כמשנת"ל⁷⁶ בענין "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך גו"⁷⁷), ועד ש"כל איש ישראל יוכל לגלות תעלומות חכמה ולחדש כו'", כך, שגם עליו אפשר לומר "משה שפיר קאמרת"⁷⁸ [שקאי לא רק על נשיא הדור, "יפתח בדורו כשמואל (ששקול כנגד משה כו'⁷⁹) בדורו"⁸⁰, אלא גם על כל אחד מישראל (יש בו ניצוץ משה, שלכן ענין היראה אצלו הוא "מילתא זוטרת" כמו לגבי משה⁸¹) שמחדש בתורה], כיון שמגלה מה שנאמר למשה מסיני, שהרי גם מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נאמר למשה מסיני⁸² (אפילו אם משה בעצמו לא הי' יודע זאת, כדאייתא בגמרא⁸³ שהראה הקב"ה למשה את רבי עקיבא דורש תילי תילין של הלכות, וכיון שמשה "לא הי' יודע מה הן אומרים", "תשש כחוי", עד ששמע שר"ע אמר לתלמידיו "הלכה למשה מסיני", ואז "נתישבה דעתו") —

ועאכ"כ בנוגע לענין ד"טוב לשמים וטוב לבריות", שבדאי צריך להיות ע"י נשמה בגוף דוקא, שע"ז נעשה הדבר במעשה בפועל⁸⁴.

* * *

80 ר"ה כה, ריש ע"ב.	75 סכ"ו (קמד, ב ואילך).
81 ראה תניא רפמ"ב.	76
82 ראה בהנסמן בלקו"ש ח"ט ע' 252.	77 שה"ש ח, יג.
83 מנחות כט, ב. וראה גם תו"מ חמ"ו ע' 377. וש"נ.	78 שבת קא, ב. וש"נ. וראה תו"א יתרו סח, ג.
84 חסר הסיום (המו"ל).	79 ברכות לא, ב. תנחומא קרח ה.
	פרש"י קרח טז, ז.

י. יש ענין נוסף ביום הש"ק, שקביעותו בימי החודש היא ביום י"א אדר:

ענינו של י"א אדר מפורש בהתחלת מסכת מגילה (שזהו החלק בתושבע"פ שבו נתבארו עניני הפורים באופן גלוי ומפורש): "מגילה נקראת ב"א וכו'", היינו, שזהו התחלת זמן קריאת המגילה.

[אמנם מצינו בירושלמי⁸⁵ (והובא ברמ"א⁸⁶) שכל החודש כשר לקריאת המגילה, כפי שלמדים ממ"ש⁸⁷ "החודש אשר נהפך גו". אבל במשנתנו נאמר רק "בי"א וכו'"].

אך צריך להבין סדר הדברים במשנה⁸⁸: "מגילה נקראת ב"א וכו' בי"ד בט"ו" — הרי הזמן העיקרי דקריאת המגילה הוא בי"ד וט"ו, ואילו ב"א וכו' הרי זה רק בגלל שתיקנו ש"מקדימין כו'", כפי שלמדו ממ"ש במגילה⁸⁹ "לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם", "זמנים הרבה תקנו להם", וא"כ, מתאים יותר לומר תחילה את הזמן העיקרי דקריאת המגילה, בי"ד וט"ו, ולאח"כ להוסיף את שאר הזמנים שבהם מקדימין קריאת המגילה; ואעפ"כ נימנו הימים שבהם מגילה נקראת לפי סדר ימי החודש: "בי"א וכו' בט"ו".

יא. והענין בזה:

מבואר בספרי קבלה וחסידות⁹⁰, ש"י"א הוא מספר אותיות ו"ה שבשם הוי', וט"ו הוא מספר אותיות י"ה שבשם הוי'. וענינם בעבודת האדם, כמבואר בתניא⁹¹ ש"י"ה הם "הנסתרות לה' אלקיננו"⁹², שהו"ע דחילו ורחימו שבאים ע"י ההתבוננות כו', וו"ה הם "והנגלות (ו"ה נגלות) לנו ולבנינו"⁹², שהו"ע התורה ומצוות (בחי' ז"א ומלכות).

וענין זה קשור עם מחיית עמלק — כמ"ש⁹³ "כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק", "שאינן שמו שלם. . עד שימחה זרעו של עמלק", כי, עמלק הוא מלשון "ומלק", כיון שרוצה להפריד בין הי"ה לו"ה, שלא איכפת לו שיהי' הגילוי די"ה, ובלבד שלא יומשך מי"ה לו"ה כו'⁹⁴.

וזוהו "מגילה נקראת ב"א וכו'" — שגם כשנמצאים עדיין בזמן

(תו"מ חמ"ג ע' 12). וש"נ.

91 פמ"ד.

92 נצבים כט, כח.

93 ס"פ בשלח ובפרש"י. וראה תנחומא

ס"פ תצא.

94 ראה תו"א פרשתנו פה, א ואילך.

85 מגילה פ"א ה"א.

86 או"ח סתרפ"ח ס"ז.

87 אסתר ט, כב.

88 ראה גם לקו"ש חכ"א ע' 198 ואילך.

89 שם, לא.

90 ראה רד"ה מגילה נקראת תשכ"ה

הגלות, במעמד ומצב ש"אכתי עבדי אחשורוש אנן"⁹⁵, וגודל ההעלם והסתור הוא עד כדי כך שבכל המגילה לא נזכר בגלוי שם הוי"ו⁹⁶, ישנו כבר בגילוי הענין ד"מגילה נקראת" החל מ"א, שזוהי הפעולה בבחי' ו"ה (שעל זה מנגד עמלק), עם כל ה"שטורעם" ש"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר"⁹⁷, הן כפשוטו, והן כדרשת חז"ל⁹⁸ "אורה זו תורה, ושמחה זה יו"ט, וששון זו מילה, ויקר אלו תפילין".

וענין זה נפעל באופן ש"זכרם לא יסוף מזרעם"⁴⁷,

— וכפי שמשמע מדברי הרמב"ם⁹⁹ שאפילו זכרון הצרות דפורים לא יסוף, אף שלכאורה הרי זה דבר תמוה, דכיון שהזכרון צ"ל באופן של "איבערלעבן" (כלשון רבינו), הרי זה מבלבל כו' —

ועד שאפילו לעתיד לבוא שכל המועדים בטלים, הנה ימי הפורים לא יבטלו¹⁰⁰, שזהו מצד גודל מעלת גילוי האור דפורים שיש לו ערך וחשיבות גם ביחס לגילוי אור דלעתיד לבוא, שלכן אינו מתבטל מפני הגילוי אור דלעת"ל כמו הגילוי אור דכל המועדים¹⁰¹.

יב. ויש להוסיף, שגם בקריאת המגילה ב"א וכו' מודגש הענין ד"טוב לבריות":

בביאור הטעם ש"מגילה נקראת ב"א וכו'" — איתא בגמרא¹⁰² ש"חכמים הקילו על הכפרים להיות מקדימין ליום הכניסה כדי שיספקו מים ומזון לאחיהם שבכרכין"; ולאחרי השקו"ט כו' מסיק בגמרא "לא תימא כדי שיספקו מים ומזון, אלא אימא מפני שמספקים מים ומזון לאחיהם שבכרכין" (שכר הוא להם בשביל שהן מספקין כו').

והרי הספקת מים ומזון לאחיהם שבכרכין הוא ענין ד"טוב לבריות", ובשביל זה מוותרים על השלימות ד"טוב לשמים" — שלא לקרוא את המגילה בזמנה, ב"ד ובט"ו, אלא ב"א וכו' נשאין זה תכלית השלימות דקריאת המגילה, והראי', שגם לאחרי שקרא ב"א כו', אם יש לו אפשרות לקרותה ב"ד, צריך לחזור ולקרותה (בברכה) ב"ד, כיון ש"קרא אותה שלא בזמנה"⁸⁶ — אם כדי שיוכלו לפעול הענין ד"טוב לבריות" ("כדי שיספקו"), או בתור שכר על הפעולה ד"טוב לבריות"

(100) מדרש משלי פ"ט, ב. ועוד.
 (101) ראה רד"ה להבין מארז"ל כל המועדים כו' תשט"ז (תו"מ חט"ז ע' 118).
 וש"נ.
 (102) מגילה ד, סע"א ואילך (ובפרש"י).

(95) מגילה יד, א. וש"נ.
 (96) ראה תו"א מג"א ק, ב. קצא, רע"ג.
 (97) אסתר ח, טז.
 (98) מגילה טז, ב.
 (99) סוף ה' מגילה.

("מפני שמספקים"), והיינו, שאומרים לו שזהו דבר טוב שצריך לעשותו, ונותנים לו "ישר כח" על זה.

ומזה באים ל"יום הכניסה" הגדול — כאשר "אתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל"¹⁰³, וכולם יבואו לכרך המוקף חומה — "עיר אלקינו"¹⁰⁴, ו"מסמך גאולה לגאולה"¹⁰⁵ — מגאולת פורים לגאולה העתידה לבוא, "מאפילה לאור גדול ומשעבוד לגאולה", "ונודה לך שיר חדש"¹⁰⁶, לשון זכר, כיון שתהי' גאולה שאין אחרי' גלות¹⁰⁷, בקרוב ממש, למטה מעשרה טפחים.

* * *

יג. מאמר (כעין שיחה) ד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק.

* * *

---

106) הגש"פ נוסח ברכת "אשר גאלנו", מפסחים קטז, ב (במשנה).
107) ראה מכילתא בשלה טו, א. הובא בתוד"ה ה"ג ונאמר — פסחים שם.

---

103) ישעי' כז, יב.
104) תהלים מח, ב.
105) שם ו, סע"ב.

הוספה

א

בי"ה, ט"ו אדי"ש תשי"ט
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' ישכר דוב שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מי"ב אדי"ש, ואחכה להמשך בשו"ט בכל הכתוב בו, שהרי זכות הרבים מסייעתו, להצלחת כל השתדלות בביסוס המוסד הק' והתפתחותו, הן בגשמיות והן ברוחניות.

במ"ש אודות שיחות עם התלמידות תי' —

אפשר יש לצרף ולנצל נוסף על ס' השיחות, לקו"ד וכיו"ב גם חלק מתוכן

א

מצילום האגרת.
מוה' ישכר דוב: גורעוויטש, יערעס. מנהל ביה"ס בית רבקה בצרפת. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ו אגרת ט'תשט, ובהנסמן בהערות שם.

הענינים היו"ל ע"י צעירי אגו"ח בכאן, אשר בטח מתקבלים בישיבת תו"ת
ובלשכה וכו'.

ויהי רצון שכיון שנמצאים אנו בחדש אדר ומסמך גאולה לגאולה מאדר
לניסן, הנה יבש"ט בכל הענינים הכללים והפרטים גם יחד.

בברכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

ב

בי"ה, א' אדר תשכ"א

ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים

מו"ה ... שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מער"ח אדר עם המצורף אליו ות"ח ת"ח.

ויהי רצון שבהמצאנו בחדש אדר, שנצטוינו להיות בשמחה בכל יום
ושמחה פורץ גדר, הרי יבטלו כל הגדרים המבלבלים בעיני תורה ומצות, ומכאן
ולחבא יראו גם בעיני בשר מ"ש ליהודים היתה אורה וגוי' זו תורה, בכל עניני
ופרטי, עאכו"כ דתורה תמימה ועניני שיש בהם מהנגלה והפנימיות, ולכל לראש
— בישיבת תומכי תמימים מיסודם ובהנהלתם של כ"ק רבותינו נשיאנו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

מתוכן הענינים היו"ל ע"י צעירי אגו"ח בכאן: הם חוברות "תוכן ענינים בדא"ח לחזור בתי
כנסיות" שנדפסו לאח"ז בלקו"ש ח"א-ב.
ובלשכה: האירופית לעזרת פליטים וסידורם — פאריז.
ומסמך גאולה לגאולה: מגילה ו, סע"ב.

ב

מהעתקה.

בחדש אדר, שנצטוינו להיות בשמחה כו': תענית כט, סע"א.

ושמחה פורץ גדר: ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך. ועוד.

מ"ש ליהודים היתה אורה וגוי' זו תורה: אסתר ח, טז. מגילה טז, ב.

דתורה תמימה .. מהנגלה והפנימיות .. תומכי תמימים: ע"פ תהלים יט, ח. וראה סה"מ

תרנ"ט (הוצאת תשע"א) בהוספות ע' רצה. וש"נ.

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הרה"ת ר' צבי הירש הכהן בן טובא פרידא
וזוגתו מרת שרה לאה בת רבקה בת'
בקשר עם יום השנה לנישואיהם – י"ב אדר

ולזכות בניהם ובנותיהם

מנוחה רחל ובעלה הרה"ת ר' ניסן
ובניהם מאיר שלמה וישכר דובער שיחיו נעמאנאו
מנחם מענדל הכהן, יהודה ארי' ליב הכהן,
אברהם נח הכהן, חי' מושקא, שיינא חוה,
אלטער לוי יצחק הכהן, גבריאל שלום דובער הכהן,
שמואל אייזיק הכהן ומאיר שלמה הכהן
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות
הענדל

ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' ישראל יוסף הכהן וזוגתו מרת טובא פרידא שיחיו הענדל
הרה"ת ר' אליעזר חיים וזוגתו מרת רבקה בת' שיחיו לפידות